

Miten tunnistaa seksuaalirikos – asianomistajana aikuinen

Tämän ohjeen tarkoitus on antaa urheiluseuroissa toimiville lisätietoa aikuisiin kohdistuvista seksuaalirikoksista. Ohjeistusta ei ole tarkoitettu täysin kattavaksi, eikä sen ole tarkoitus vastata lainopillisiin kysymyksiin. Lainopillisten kysymysten kohdalla on hyvä muistaa, että seksuaaliväkivaltaa kokenut henkilö on lähes poikkeuksetta oikeutettu maksuttomiin oikeusavustajan palveluihin.

Suostumuksesta

Jokaisella on seksuaalinen itsemääräämisoikeus: oikeus päättää itse kenen kanssa, milloin ja millä tavalla on valmis seksuaaliseen kanssakäymiseen. Kaikessa seksuaalisessa kanssakäymisessä on oltava varmuus osapuolten suostumuksesta ja mahdollisuus muuttaa suostumustaan kanssakäymisen aikana. Suostumuksella tarkoitetaan osapuolten vapaaehtoisuuteen perustuvaa tahdonilmaisua.

Suostumus...

- voidaan ilmaista sanallisesti, eleillä, käytöksellä tai muilla tavoin
- ei ole yleispätevä: ei ole pääteltävissä esimerkiksi pukeutumisesta, eikä ole sovellettavissa kaikkiin tilanteisiin, olosuhteisiin tai henkilöihin
- on kertakäyttöinen. Suostumus pätee nimenomaisesti siinä tilanteessa, niitä tekoja ja osapuolia koskien, jossa suostumus on annettu.
- on aina poisvedettävissä. Jokaisella on oikeus muuttaa mieltä missä vaiheessa tahansa, ilman erityistä syytä, vaikka suostumus olisi jo annettu.
- suostumusta ei ole mahdollista antaa pakotettuna tai tilanteessa, jossa ei ole olosuhteiden (esim. päihtymystilan tai erityisen valta-aseman) vuoksi kykenevä luotettavasti muodostamaan tai ilmaisemaan tahtoaan.

Seksuaaliväkivalta tarkoittaa seksuaalisuutta ja toisen rajoja rikkovia tekoja ilman toisen suostumusta. Seksuaaliväkivalta loukkaa toisen ihmisen itsemääräämisoikeutta, seksuaalista koskemattomuutta, yksityisyyttä ja turvallisuuden kokemusta.

Seksuaaliväkivalta on aina vallan väärinkäyttöä. Kaikki seksuaalista itsemääräämisoikeutta rikkovat ja satuttavat teot eivät ole kuitenkaan seksuaalirikoksia. Turvallisessa urheiluseuran toiminnassa puututaan myös sellaisiin seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja koskemattomuutta loukkaaviin tekoihin, jotka eivät itsessään täytä rikoksen tunnusmerkistöä.

Seksuaalirikoksista

Seksuaalirikokset määritellään [rikoslain 20. luvussa](#). Jos olet epävarma siitä, onko syytä epäillä seksuaalirikosta, voit konsultoida aina poliisia tai kysyä neuvoa asiantuntijoilta. Huom. aikuisen kohdalla voit konsultoida poliisia mutta et tehdä rikosilmoitusta ilman asianomistajan lupaa. Muista kysyä neuvoa kertomatta kenenkään nimeä.

- Alueesi poliisi
- Rikosuhripäivystys: <https://www.riku.fi/fi/yhteystiedot/>
- Et ole yksin -palvelu: www.etoileyksin.fi

Lisätietoja löydät myös seuraavilta sivustoilta.

- poliisi.fi/seksuaalirikokset

Jos aikuinen kertoo sinulle häneen kohdistuneesta mahdollisesta seksuaalirikoksesta, voit kannustaa häntä ottamaan yhteyttä yllä oleviin asiantuntijoihin ja/tai tekemään rikosilmoituksen. Täysi-ikäinen päättää rikosilmoituksen tekemisestä itse, vaikka hän olisi ollut tekohetkellä alaikäinen. Rikosilmoitus kannattaa tehdä, vaikka kyse olisi vuosia sitten tapahtuneesta asiasta. Poliisi arvioi mahdollisen kyseessä olevan rikosnimikkeen ja kyseisen teon vanhenemisajan.

Rikosilmoitus

Kun rikosilmoitus tehdään, poliisi harkitsee, onko syytä epäillä rikosta, ja tarvittaessa käynnistää esitutkinnan. Rikosilmoituksen tekijän ei siis tarvitse etukäteen varmaksi tietää, onko kyseessä rikos, tai minkä rikosnimikkeen alle epäilty rikos sopisi. Epäily rikoksesta riittää rikosilmoituksen tekemiseen. Jos seksuaalirikoksen kokenut on täysi-ikäinen ja kieltää rikosilmoituksen teon, on tätä toivetta kunnioitettava, vaikka hän olisi ollut tapahtumaaikaan alaikäinen.

Sinulla on aina velvollisuus tehdä rikosilmoitus, jos epäilet, että henkilö suunnittelee raiskausta, törkeää raiskausta, lapsen raiskausta, törkeää lapsen raiskausta, tai törkeää seksuaalista kajoamista lapseen. (RL 15:10). Hyvin vähäisin tiedoin tehdyt ilmoitukset eivät välttämättä etene esitutkintaan. Hyvä nyrkkisääntö on, että jos uhri on tiedossa, rikosilmoitukseen on tarpeeksi tietoja. Tekijää ei tarvitse olla yksilöitynä.

Seksuaalirikosepäilyissä suositellaan rikosilmoituksen tekemistä oman alueen poliisilaitoksella. Älä kerää itse todisteita kertomuksen puolesta tai vastaan. Itse tehdyt lisätutkinnat voivat haitata poliisin työtä myöhemmin.

Esimerkiksi seuraavat teot täyttävät rikoksen tunnusmerkistön:

- Seksuaalisten tekojen kohdistaminen henkilöön, joka ei ole antanut suostumustaan, tai joka ei ole kykenevä antamaan vapaaehtoista suostumusta, sekä tekojen yritys
- Epäasialliset seksuaaliset puheet, esimerkiksi vitsit, vartaloa tai intiimiä yksityiselämää koskevat seksuaaliväritteiset huomautukset tai kysymykset
- Seksuaalissävytteisten kuvien luvaton esittäminen tai levittäminen henkilöstä, myös silloin, kun kuva on muokattu erehdyttävästi muistuttamaan henkilöä
- Seksuaalisen kuvan lähettäminen tai näyttäminen ilman suostumusta
- Seksuaalisen kuvan ottaminen toisesta ilman tämän suostumusta
- Itsensä paljastaminen, esimerkiksi sukuelimen näyttäminen toiselle ilman tämän suostumusta
- Ilman suostumusta tapahtuva koskettaminen esimerkiksi käsin tai huulin sellaisille kehon alueille, joita pidetään tavanomaisesti seksuaalisesti merkityksellisinä. Tällaisina alueina pidetään esimerkiksi rintoja, sukuelimiä, takapuolta ja reisiä.
- Itsetuotetulla seksuaalisella materiaalilla kiristäminen

Tahoja, joista seksuaalirikoksen uhri voi saada tukea:

- [Et ole yksin -palvelu](#)
- Hyvinvointialueiden terveystalvelut/terveyskeskus vaihtelevasti
- [Rikosuhripäivystys](#)
- Tyttöjen ja poikien talot 13–28-vuotiaille
- [Raiskauskriisikeskus Tukinainen](#)
- [Ensi- ja turvakotien liitto](#)
- [Naisten Linja](#)
- [Miessakit](#)
- [Nollalinja: lähisuhteissa seksuaaliväkivaltaa kokeneille](#)
- [Välitä! seksuaaliväkivaltatyö](#)
- [Seri-tukikeskukset: seksuaaliväkivaltaa kokeneille yli 16 -vuotiaille](#)